

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ
КАРЛІВ УНІВЕРСИТЕТ, м. ПРАГА, ЧЕХІЯ
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ, м. РИГА, ЛАТВІЯ
МІЖНАРОДНИЙ ЧОРНОМОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
м. ТБІЛІСІ, ГРУЗІЯ**

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ:
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

26 березня 2021 р.

Черкаси
ЧДТУ
2021

УДК 33(063)
ББК 65.5
М34

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри» : 26 березня 2021 р. [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2021. – 121 с.

В збірнику представлені матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри», яка була організована кафедрою міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету за підтримки партнерських організацій та університетів.

Розглянуті інституційні, технологічні, інноваційні та фінансові аспекти забезпечення глобальної конкурентоспроможності, досліджені загрози для економічного розвитку в період пандемії Covid-19, визначені можливі шляхи розв'язання сучасних проблем забезпечення конкурентоспроможності на рівні країни, регіону та підприємства.

Організаційний комітет

Голова

Григор О.О д-р політ. наук, доцент, ректор Черкаського державного технологічного університету

Заступник голови

Демиденко В.В. канд. екон. наук, доцент, декан факультету економіки та управління ЧДТУ

Члени оргкомітету

Петкова Л. О. д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу ЧДТУ

Бучашвілі Г. Др., проректор Міжнародного чорноморського університету

Гавриленко В. О. д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку, аналізу і оподаткування ЧДТУ

Гончаренко І. Г. д-р н.держ.упр., професор, завідувач кафедри фінансів ЧДТУ

Захарова О.В. д-р екон. наук, професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування ЧДТУ

Коломицева О.В. д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та маркетингу ЧДТУ

Манн Р. В. д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва ЧДТУ

Секретаріат конференції

Пасенко В. В. канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу ЧДТУ

Паламарчук Д. М. канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та бізнесу ЧДТУ

*Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Артёмов Дмитро Юрійович,
здобувач освітньо-наукового рівня вищої освіти,
доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка»
Худєєва Катерина Костянтинівна,
студентка,
Черкаський державний технологічний університет,
Черкаси, Україна

ФОРМУВАННЯ СМАРТ-ЕКОНОМІКИ: ПОЛІТИКА СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ОСВІТНІХ КЛАСТЕРІВ

Смарт-економіка є новим етапом розвитку економічних знань, який базується на широкому впровадженні новітніх технологій. Значна частина поглядів, щодо такого явища як «кластер» базується саме на об'єднанні підприємств в межах певного регіону, тобто мова йде про початковий рівень функціонування економіки, у тому числі інновацій. Що ж стосується «інноваційних кластерів», то їх особливість полягає у широкому застосуванні новітнього наукового знання, що реалізується завдяки тісній співпраці, яка і займається систематичною розробкою та впровадженням новітніх підходів щодо здійснення господарської діяльності іншими учасниками кластеру.

Активними та затребуваними в системі механізмів впливу на регіональний розвиток постають регіональна та економічна політики, як сфери управлінської взаємодії на процеси, що є першочерговим в стратегічному баченні майбутнього, що визначається у перспективах розвитку економіки, оздоровленні соціальної сфери, покращенні екологічної обстановки, активізації інтеграційних процесів й взаємовідносин між територіями та суб'єктами управління на рівні регіону [1]. В науково-практичній площині регіонального менеджменту існує певна кількість різновидів регіональної політики, основними з яких слід визнавати: державну та регіональну; міжрегіональну; регіонально-галузеву; економічну та соціальну. Таке структурування та складне змістовне наповнення кожного виду потребує як активних, так і пасивних змін у відтворювальних процесах регіональних господарських комплексів.

У практичному управлінському розумінні регіональна політика є основою для формування стратегії та послідовності дій органів влади в питаннях економіки та соціальної сфери, а також організаційної підтримки всіх учасників процесу кластеризації. Регіональна політика за своєю сутністю складається з певної кількості складових та проходить певні етапи формування відповідно до поточних потреб, економічних та соціальних інтересів, актуальних й обґрунтованих з наукової точки зору змін [2].

Розширення бачення меж та складових регіональної політики є прогресивним напрямом руху в системі знань регіонального менеджменту. Активні трансформації у внутрішньому регіональному діловому середовищі, посилення конкуренції між країнами світу, не контрольованість процесів

глобалізації та економічної інтеграції світових ринків та транснаціональних корпорацій формує обов'язковість корегування складових регіональної політики, доведення їхньої відповідності прогресивним змінам, що спостерігаються у системі теорії і практики менеджменту та регіоналістики.

За рівнем регулювання кластеризація може бути регульованою органами державного управління або ж ринковим середовищем. Перша форма характерна для реалізації політики державного регіонального розвитку та передбачає передусім досягнення загального соціально-економічного ефекту на рівні держави в цілому. При цьому інтереси окремих учасників (підприємств та організацій) можуть не враховуватися або ж їх доцільність може носити збитковий характер. Друга форма кластеризації є характерною для приватного капіталу. Вона максимально враховує інтереси усіх учасників та, відповідно до законів ринку, оптимізує процес створення доданої вартості шляхом їх об'єднання. Економічно слабкі учасники відсіюються і довго не функціонують. Друга форма кластеризації, незважаючи на її вищу економічну доцільність, здатна приводити до диспропорцій регіонального розвитку, що ставить під загрозу досягнення цілей соціального розвитку. Формування кластерів відбувається в реальному житті одночасно у декількох формах. Кожна форма виділяє лише певні особливості процесу формування кластеру. Тому багатогранність розвитку кластерів визначає різноманітність форм кластеризації економіки.

В узагальненому баченні метою регіональної кластерної політики має стати усунення диспропорцій в розвитку бізнесу в регіонах, стимулююче регулювання розширеного відтворення економіки та створення кластерів інноваційно-освітнього типу при провідних закладах вищої освіти. Така мета є актуальною для регіонів України в форматі активного руху до виконання стандартів ЄС, вона повністю відповідає запровадженій реформі місцевого самоврядування, а тому має бути ретельним чином реалізованою на практиці. Доцільним також є окреслення завдань реалізації кластерної політики, що являються актуальними та затребуваними за сучасних умов функціонування регіонів України: розробка методичного забезпечення кластеризації та особливо інноваційно-освітніх кластерів; обґрунтування, розробка та просування нормативно-правового забезпечення кластеризації; інституціоналізація кластерної культури; співпраця з міжнародними інституціями, що реалізують інноваційні проекти та активна робота у напрямі отримання національних та міжнародних грантів; формування регіональних мереж бізнес-інкубаторів, технопарків, технополісів та інших інфраструктурних форм підтримки малого та середнього бізнесу як складових інноваційно-освітніх кластерних форм; розробка та просування цільових проектів кластеризації – інноваційних, соціокультурних, освітянських тощо.

Загальні принципи державної регіональної політики представлені в чинній на сьогодні Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р., яку було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. №385. До таких принципів віднесено: законність; співробітництво; паритетність;

відкритість; субсидіарність; координація; унітарність; історична спадкоємність; дотримання принципів сталого розвитку; об'єктивність.

Нормативно-правове поле України щодо регулювання питань створення кластерів та урегулювання діяльності бізнес-інкубаторів є не досить розвиненим і потужним, проте рахувати початок його формування можна з 1999 р., коли було прийнято Постанову Верховної Ради України «Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» [3], якою було задекларовано доцільність «впровадження нових освітніх програм і розвитку системи безперервної освіти (підвищення кваліфікації кадрів) у науці, виробництві, сфері послуг» формування наукоємних виробничих процесів розвитку інноваційних структур, а саме технопарків, інкубаторів, центрів тощо.

Залежно від специфіки методів та інструментів, в світовій практиці застосовуються чотири основні варіанти стимулюючої політики держави щодо кластеризації: функціональна політика держави, що ґрунтується на створенні сприятливих умов для об'єднання зацікавлених сторін у створення кластеру або бізнес-інкубатору; підтримуюча політика, де роль держави полягає у спрямуванні та підтримці інвестицій в інфраструктуру; регулююча політика держави, що разом із всебічною підтримкою програм створення та функціонування бізнес-інкубатора, містить заходи регуляторного типу щодо зміни або розширення спеціалізації регіону за видами діяльності; політика відповідальності держави за перспективний та успішний розвиток кластерного утворення, що проявляється в здійсненні конкретних захисних заходів, таких як субсидіювання або зменшення регуляторного тиску.

Висновок. Формування та розвиток в Україні кластерних об'єднань з подальшим налагодженням між ними систем відповідних коопераційних комунікацій є інструментом формування смарт-економіки, та вимагає кращого розвитку. Це може посприяти зростанню конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання та їх продукції на світовій торговельній арені, а також сприяти розвитку економіки України на основі моделі «економіки знань» та повної трансформації вітчизняного суспільства в інформаційне.

Список використаних джерел

1. Якушев О. В., Білик А. В., Артёмов Д. Ю. Економічна політика створення інноваційно-освітніх кластерів як інструмент формування смарт-економіки. *Збірник наукових праць ДонДУУ: «Проблеми та перспективи забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку»*. Серія «Економіка». Т. XX, вип. 314. Маріуполь, ДонДУУ, 2019. С. 210–222.
2. Якушева О. В., Якушев О. В. Управління бізнес-процесами регіону на засадах впровадження інноваційно-освітніх кластерів. *Журнал Херсонського національного технічного університету «Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції»*. Херсон : ХНТУ, 2018. №28 (17). С. 65–70.
3. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» №916-XIV від 13 липня 1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. №37. Ст. 336.

ЗМІСТ

1. КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ УКРАЇНИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

<i>Петкова Л. О.</i> Технологічна основа глобальних економічних змін	3
<i>Загоруйко І. О.</i> Концепція світового технологічного рубежу: сучасний стан та перспективи розвитку	5
<i>Гаврилюк О. В.</i> Конкурентні позиції України: незадовільний стан і невтішні перспективи.....	9
<i>Кумачова А. С.</i> Економічні тренди щодо розвитку конкурентного середовища України в сучасних умовах.....	12
<i>Мантур-Чубата О. С., Хижун Б. О., Малашков В. І.</i> Дослідження впливу пандемії на зміну індексу людського розвитку України.....	15
<i>Пасенко В. М., Новрузов Айдин Новруз огли</i> Вплив сектору інформаційно-комунікаційних технологій на зміцнення конкурентоспроможності економіки України	18
<i>Антоненко А. Я.</i> Інноваційні еко-системи як сучасні складові міжнародної конкурентоспроможності	19
<i>Мироненко Д. Ю.</i> Перспективні шляхи підвищення продуктивності праці в аграрній галузі.....	21
<i>Нагорний Д. О.</i> Іноземні інвестиції як необхідна складова стратегії економічного розвитку України.....	23
<i>Скорина В. О.</i> Розвиток теорії міжнародної торгівлі і прямого зарубіжного інвестування.....	27

2. СТРАТЕГІЇ ПОСИЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

<i>Єременко О. М.</i> Актуальні проблеми підвищення конкурентної позиції держави на міжнародній арені	29
<i>Якушева О. В.</i> Оцінка привабливості бізнесу в Кіровоградському регіоні	32
<i>Барбанова І. С.</i> Оцінка інноваційного потенціалу Черкаської області	35
<i>Махно С. В.</i> Оцінка рівня освітнього потенціалу регіону	38
<i>Медведєв Г. В.</i> Стратегія розвитку регіонального ринку готельних послуг	40
<i>Поліщук А. С.</i> Особливості регулювання урбанізаційних процесів у регіонах	42

3. ЕКОНОМІЧНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

<i>Leshchenko M., Wang H.</i> Global trends in FDI and their implications for development.....	46
<i>Базалійська Н. П., Пархомиць Ю. Б.</i> Краудрекрутинг в роботі HR-менеджера на підприємстві.....	48
<i>Богуцька О. А.</i> Розвиток цифрових компетенцій персоналу як фактор готовності до інтелектуалізації праці в умовах кризи, спричиненої COVID-19	51
<i>Глушко Т. В., Гринюк Д. С.</i> Вплив пандемії COVID-19 на людський розвиток в Україні	53
<i>Гулак Д.В.</i> Перехід побутових споживачів України до ринкових цін на електроенергію: перспективи, недоліки, ризики.....	55
<i>Ляшко І. І.</i> Особливості формування ринкового простору в умовах глобалізації	58
<i>Паздрій В. Я.</i> Інструменти інституційної підготовки закладів освіти до розгортання освітнього підприємництва	60
<i>Plaksiuk O.</i> Зв'язок фінансово-економічних інтересів держави і суспільства	63
<i>Курч Д. В.</i> Міжнародний досвід створення та реєстрації підприємницьких структур	65
<i>Осадченко І. О.</i> Зменшення розриву між країнами з високим та низьким доходом.....	67

4. ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

<i>Гончаренко І. Г., Настенко О. Р.</i> Корупція як фактор руйнування економічного розвитку країни	69
<i>Березіна О. Ю., Башинська А. В.</i> Світовий та національний контекст фінансової інклюзії.....	71
<i>Пріхно І. М., Хандюк М.В.</i> Вплив грошової маси на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.....	74
<i>Бережна Л. В., Снитюк О. І.</i> Застосування методу topsis для визначення конкурентоспроможності банків	77
<i>Шевченко А. М.</i> Конкурентоспроможність на європейських фінансових ринках.....	81
<i>Куллаб Д. Х.</i> Вплив децентралізації на структуру доходів місцевих бюджетів.....	84

5. ТЕХНОЛОГІЧНІ, ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Мантур-Чубата О. С., Харчук С. О., Шерпа Б. І. Проблеми використання інноваційних технологій управління персоналом на підприємстві.....	87
Мантур-Чубата О. С., Радішевська В. В., Боровик В. Ю. Гендерні особливості в управлінні персоналом на підприємствах	89
Якушев О. В. Використання інноваційних технологій в управлінні бізнес-процесами підприємств сфери послуг	92
Артёмов Д. Ю., Худєєва К. К. Формування смарт-економіки: політика створення інноваційно-освітніх кластерів	95
Худєєва К. К. Потенціал оздоровлення економіки України через розвиток річкового транспорту	98
Паламарчук Д. М. Динаміка ціни природного газу для кінцевого споживача в ЄС	101

6. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Чиж В. І. Концепція альтернативності в управлінні витратами	104
Чиж В. І., Сахно Я. С. Значення господарських договорів у стратегії досягнення конкурентоспроможності підприємства	106
Данілкова А. Ю., Горецька А. О. Інноваційні методи професійного розвитку персоналу	108
Данілкова А. Ю., Радішевська В. В. Процес активізації творчої праці на підприємстві	111
Крот Ю. М. Відповідальність аудиторів як основа якості послуг	113
Ткаченко А. А., Крижанівський В. В. Застосування ефективних методик для оцінки стану системи економічної безпеки підприємства та роль бухгалтера-аналітика в ній	115

Наукове електронне видання

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ:
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

26 березня 2021 р.

В авторській редакції

Технічний редактор *Манжура Т.А.*

Гарн. Times New Roman. Обл.-вид. арк. 8,85. Зам. № 21-43.

Черкаський державний технологічний університет
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 896 від 16.04.2002 р.
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.

Редакційно-видавничий відділ ЧДТУ
red_vidav@chdtu.edu.ua